



# Toekomst zorg Thuis 2020

Marco van Alderwegen, directeur STOOM

Coloplast congres 'Onderweg naar morgen!', 17 mei 2011

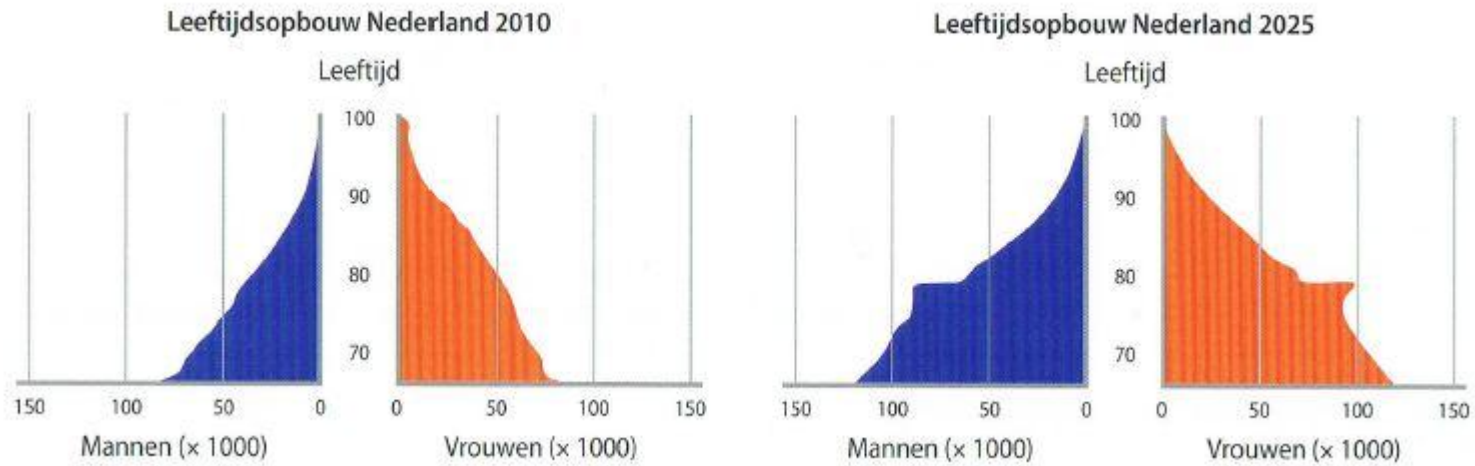
Coloplast®  
Academy

**STOOM**  
Stichting  
Onderzoek en  
Ontwikkeling  
Maatschappelijke  
gezondheidszorg

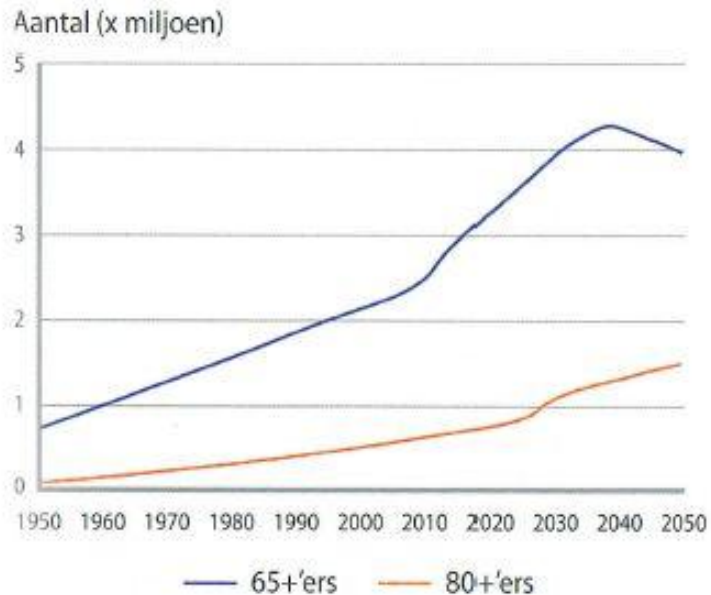


 **Coloplast**

# Aanleiding voor toekomstscenario



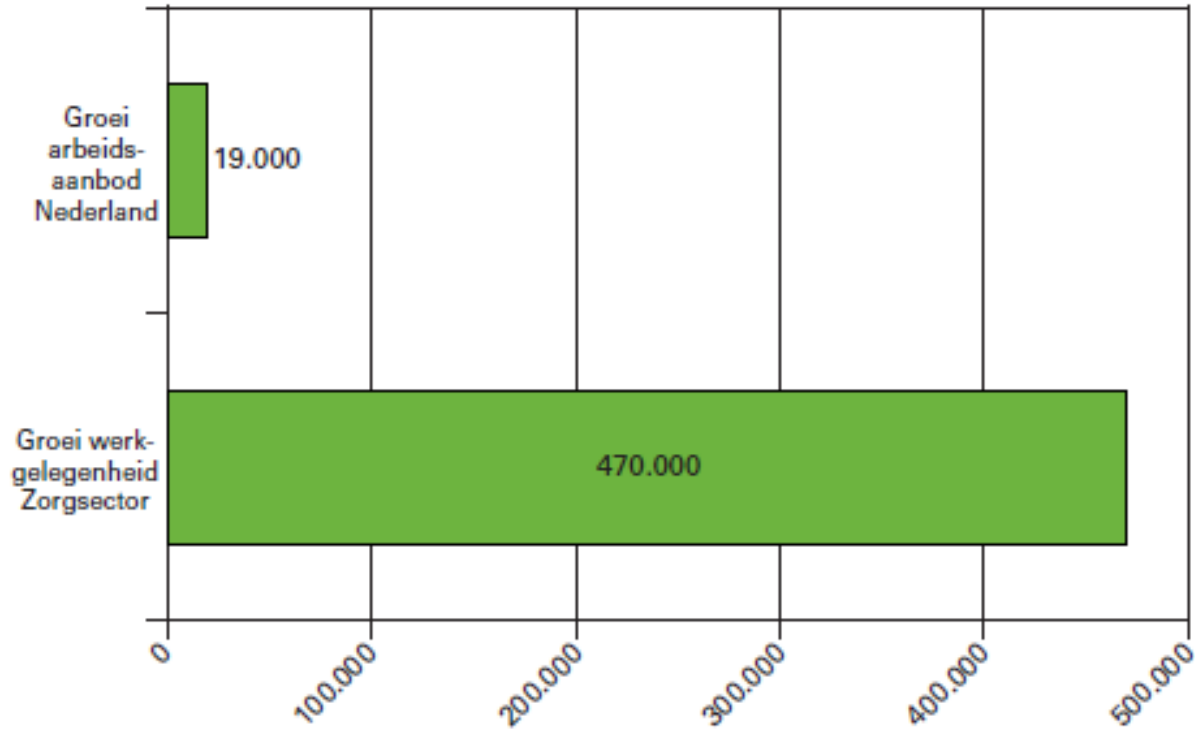
# Aanleiding voor toekomstscenario



Leeftijd	Totale kosten (miljoen euro)	Kosten per inwoner (euro)
0	1.465	7.694
1-14	7.087	2.525
15-24	4.398	2.253
25-44	13.760	2.883
45-64	16.109	3.756
66-74	8.219	6.496
75-84	10.318	12.900
85+	7.127	29.172
<b>Totaal</b>	<b>68.483</b>	<b>4.196</b>

# Aanleiding voor toekomstscenario

**Figuur 1: Groei arbeidsaanbod Nederland en werkgelegenheid zorgsector tot 2025**



Bron: CPB, CBS, bewerking VWS.

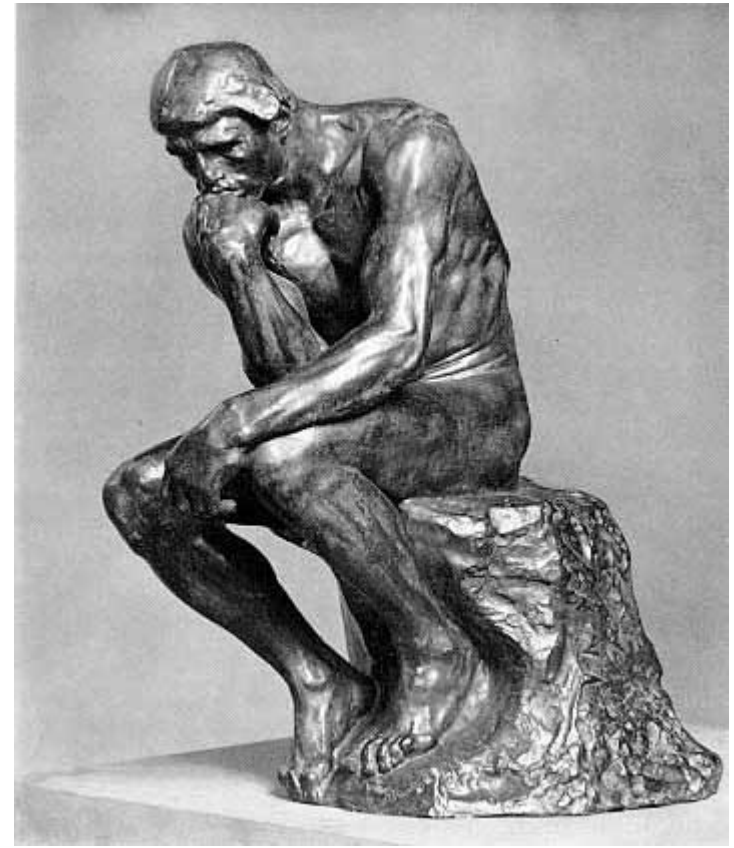
# Aanleiding voor toekomstscenario

- Meer vraag
- Minder aanbod
- Geld niet toereikend
- Veel kansen
  
- Besef: het moet anders!
  
- Samenwerking STOOM en NPCF



## Denktank TzT2020

- Dr. J.C. Terlouw, voorzitter
- Mr. F.G.H. de Grave
- Mw. A.G. Hartemink MHA
- Mw. M.J. Louppen-Laurant
- Mw. Drs. N.W. van Oerle
- Prof. Dr. P. Schnabel
- Mr. A. Westerlaken



## Welkom in 2020

- Honderdduizenden ouderen en jongeren met beperkingen krijgen dagelijks zorg en voorzieningen aan huis
- Zorgverleners gericht op zelfredzaam maken of te houden
- In samenwerking met specialisten en huisartsen begeleiden verpleegkundigen mensen in het omgaan met hun ziekte, gaan verergering tegen, signaleren problemen vroegtijdig en vangen crisis op

## Welkom in 2020

- > 65 jaar : 3,4 miljoen (2,5 miljoen in 2010)
- 80+ : 800.000 (30% toename tov. 2010)
- Meer chronisch zieken
- Echter meer mensen relatief langer gezond
- Beperkingen  $\neq$  langdurige zorgvraag
- Vraag chronisch zieken en ouderen steeds meer opgelost door sociale netwerken, welzijn etc.



## Welkom in 2020

- Mensen met chronische ziekte(n) in staat actief met hun ziekte en beperking om te gaan
- Vroege opsporing en diagnostiek, goede behandeling, gebruik van (medische)technologie en ruimere beschikbaarheid hulpmiddelen dragen daaraan bij

# Patiënten met zeldzame ziekten vinden elkaar via sociale media

Van onze verslaggeefster  
**Ellen de Visser**

**AMSTERDAM** Joas Laan heeft het zeldzame Marshall-Smith syndroom en toen hij werd geboren, bood de medische literatuur alleen een paar gevalsbeschrijvingen. Zijn ouders hadden weliswaar een diagnose, maar verder wisten ze niets. Nu, vier jaar later, zijn wereldwijd 31 patiënten getraceerd, is de oorzaak deels ontrefeld en werken wetenschappers samen.

En dat alles door de sociale media. De ouders van Joas vonden via het internet andere patiënten, er kwam een patiëntenwebsite in acht talen, een facebookgroep, een besloten wiki waarop alle informatie over de ernstige ziekte bijeen werd gebracht en een stichting die geld inzamelde voor onderzoek. Vorige week stond vader Henk-Willem Laan naast AMC-hoogleraar Raoul Hennekam op een internationaal congres over de rol van patiëntenorganisaties in Amsterdam. 'We zijn nog niet klaar voor de farmaceutische industrie maar we gaan wel die kant op', zei Hennekam.

Lange tijd stonden patiënten machteloos langs de zijlijn van het

onderzoeksveld in de hoop op een behandeling, maar de opkomst van de sociale media hebben dat krachterspel sterk beïnvloed. Eenderde van alle patiënten met een verstandelijke handicap heeft zo'n zeldzame stoornis. In Nederland wordt er (hooguit) eens in de tien jaar iemand mee geboren, vertelde Hennekam. Als het artsen al lukt om een diagnose te stellen, bestaat over al die aandoeningen nauwelijks kennis.

'Maar patiënten met een chronische ziekte zijn steeds vaker online en hun invloed, vooral bij zeldzame ziekten, kan enorm zijn', zei Geoff McDonough, president van het Europese deel van biotechbedrijf Genzyme.

---

## Ook industrie heeft baat bij informatie die patiëntengroep online uitwisselt



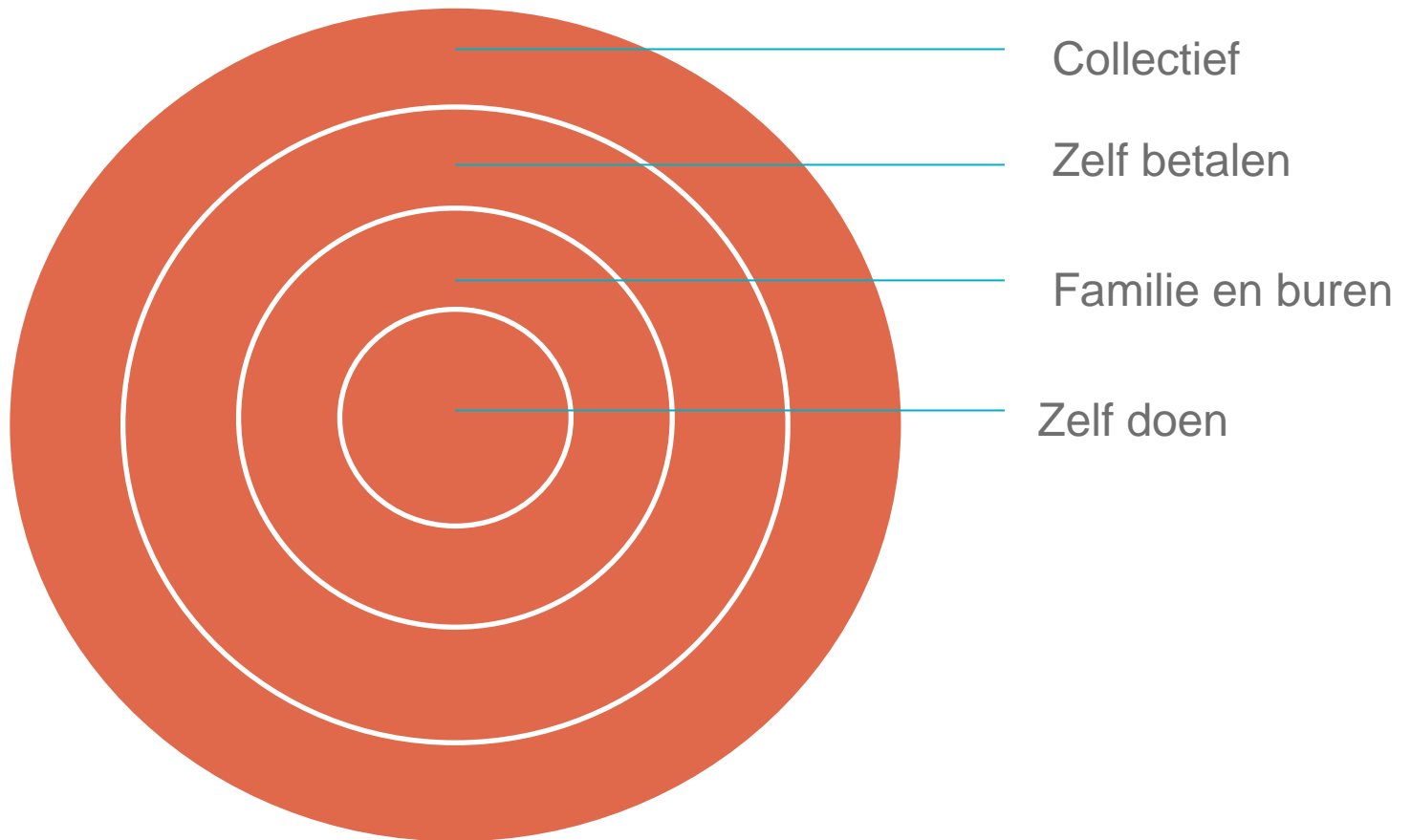
Dat bewijst de almaar uitdijende internationale online patiëntengemeenschap patientslikeme.com. Zes jaar geleden opgericht door twee broers en een vriend van een jonge patiënt met de dodelijke neurologische ziekte ALS, telt de site nu bijna 100 duizend leden, verenigd in tal van patiëntengroepen. Ze wisselen gegevens uit over hun ziekte, behandelingen, bijwerkingen van medicijnen en zijn daarmee razend interessant voor onderzoekers en de farmaceutische industrie.

Opmerkelijk is de meerwaarde van die grote groep patiënten bij het ontdekken van effectief 'tweedehands' gebruik van geneesmiddelen. Veel medicijnen hebben bijwerkingen die voor andere patiënten juist gunstig kunnen zijn maar onderzoek  ingewikkeld en voor de farmaceuten vaak niet interessant.

Jeana Frost, communicatiewetenschapper aan de Amsterdamse Vrije Universiteit, vertelde over haar onderzoek op patientslikeme.com naar het zogeheten off-label-gebruik van het antidepressivum amitriptyline. Het medicijn heeft een droge mond als bijwerking. Maar dat is wel ideaal voor ALS-patiënten die door spierverslappingen speeksel niet kunnen wegslikken.

# Welkom in 2020

Uitgangspunt in de zorg thuis 2020



## Maatschappij in 2020

- Activerende participatiemaatschappij
- Iedereen draagt verantwoordelijkheid
- Andere verbanden in wijk, of leefstijl
- Zelfbewuste cliënten houden regie over hun leven
  - Zelfmanagement
  - Preventie
  - Nieuwe techniek



## Doemscenario uit 2010 geen werkelijkheid geworden omdat:

- Vraag naar langdurige zorg thuis is minder hard gegroeid dan verwacht en het aanbod is veranderd
- 5 ontwikkelingen hebben bijgedragen aan vitale zorg thuis in 2020:
  - Mensen met chronische ziekte meer zelfredzaam
  - Zorgvrager houdt zelf regie
  - Beroepskrachten geven creatieve antwoorden op (zorg)vragen)
  - Menskracht ondersteund door technologie
  - Slimme organisatie van zorg brengt samenhang en maatwerk

# Mensen met chronische ziekten meer zelfredzaam

- Doordat
  - Nadruk op preventie
  - Vroege opsporing en diagnostiek
  - Betere behandeling
  - Medische technologie
  - Beschikbaarheid hulpmiddelen
  - Zelfmanagement
  - Informatietechnologie
- Het vermogen tot 'zelfstandig leven', zonder vraag naar langdurige zorg, is toegenomen

## Regie bij (zorg)vragers

- (Zorg)vragers is opdrachtgever van zorg
- Financiering ondersteunt de regierol door PGB/Voucher-constructies
- Er is financiële ruimte voor omvangrijk aanbod buiten collectiviteit (service, wonen, gemak, vrijetijdsbesteding)



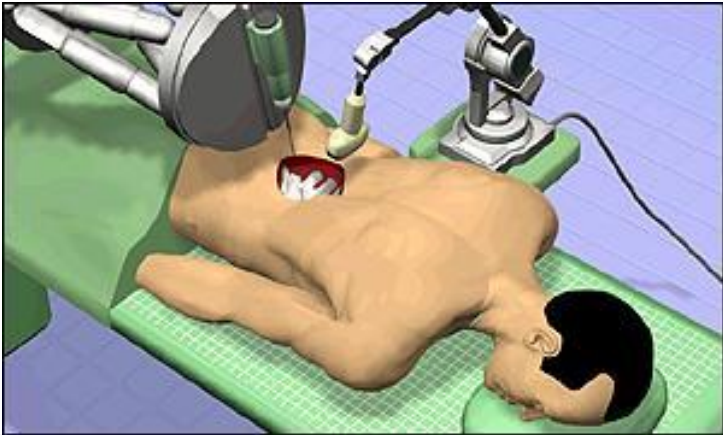
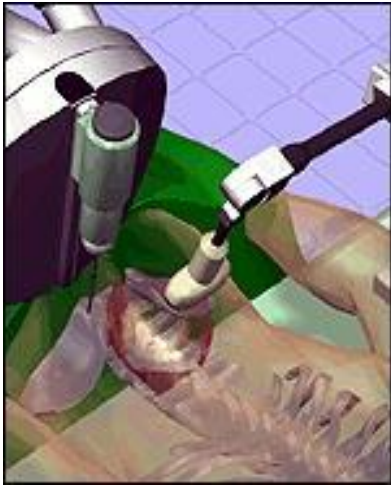
## Andere beroepskrachten

- De zorgverlener kijkt verder dan alleen zorg waardoor (zorg)vragen ook kunnen leiden tot ondersteuning naar zelfstandigheid, veilig wonen, sociale betrokkenheid en gezond leven
- Zorgverlener gebruikt social media voor communicatie met klant en collega professionals. Kennisontwikkeling en snelle besluitvorming

# Inzet menskracht ondersteund door technologie

- Menskracht + technologie = Zorg thuis
- Grote kansen voor de technologie (domotica, medisch en informatie)
  - Sociale netwerken: Twitter, Facebook, LinkedIn, Youtube leiden tot snellere kennisdistributie en empowerment klant/burger
  - Robotica: doe niet zelf wat door een ander beter, sneller, veiliger en efficiënter kan worden gedaan
  - Zorg op afstand: monitoring, behandeling (GGZ) en instructie bij zelfmanagement

# Technologie is geaccepteerd in 2020



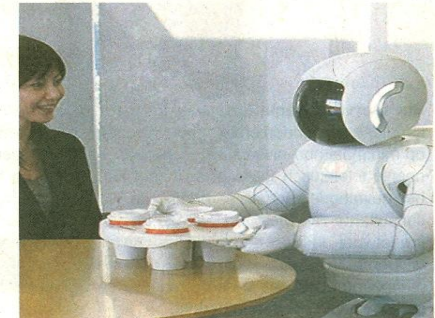
# Technologie is geaccepteerd in 2020



# Technologie is geaccepteerd in 2020



## Een robot als collega Je went eraan



Kijk vooruit. Kijk op  
[operatiecentrum.nl](http://operatiecentrum.nl)



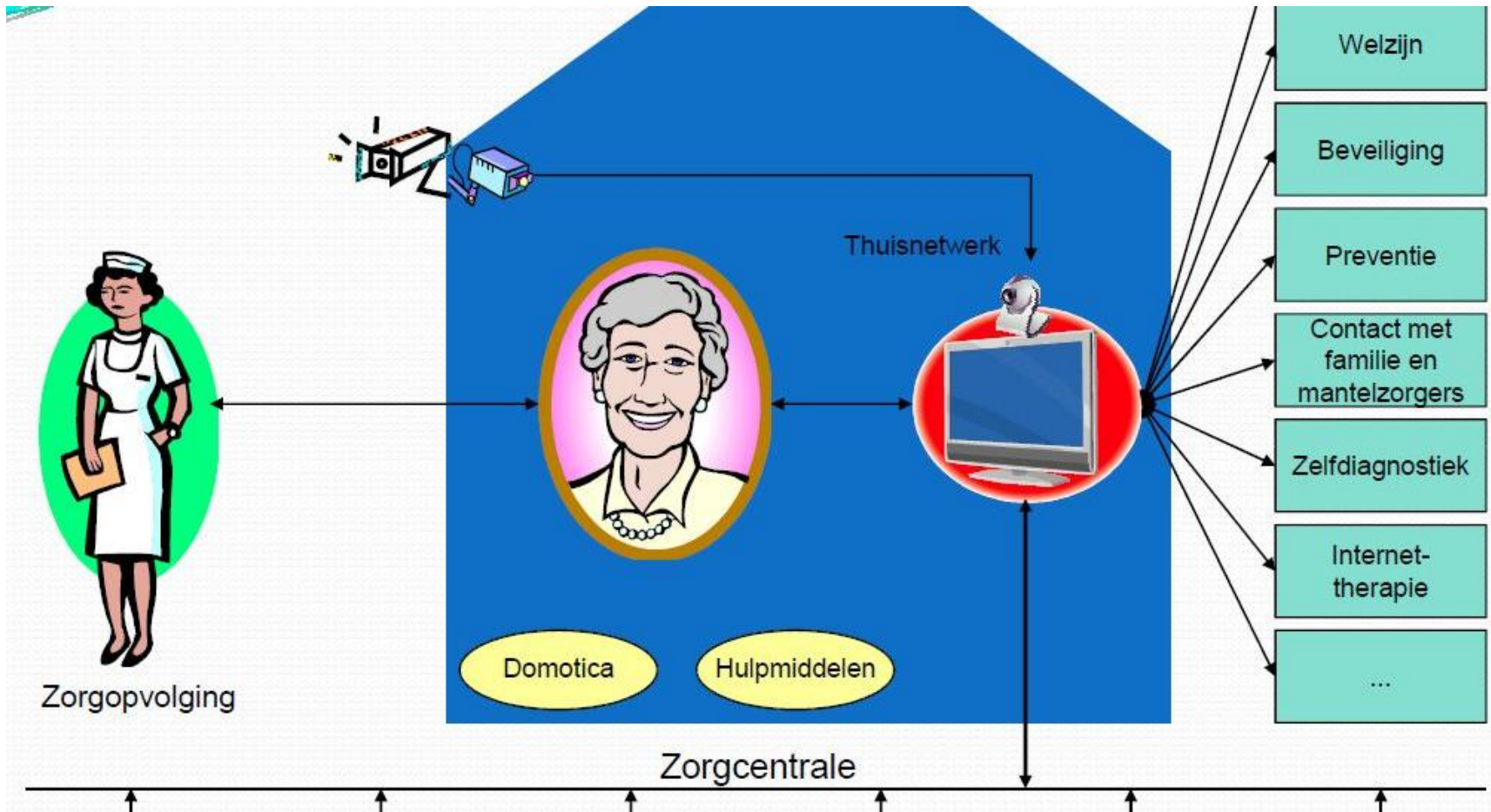
Universitair Medisch Centrum  
Utrecht

Wij proberen altijd beter te worden

# Technologie geaccepteerd in 2020



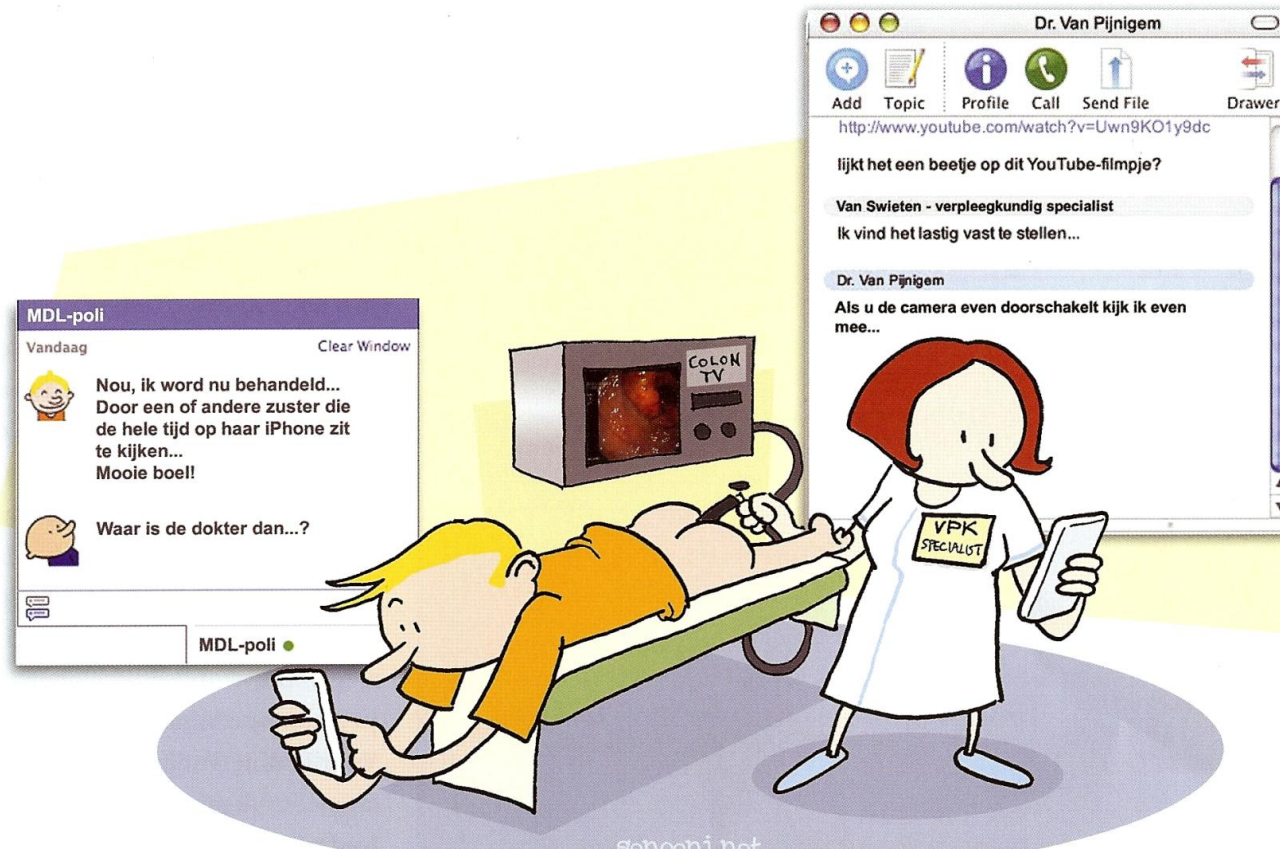
# Technologie in huis maakt zelfstandig



# Technologie is geaccepteerd in 2020



# Technologie is geaccepteerd in 2020



# Slimme organisatie van zorg brengt samenhang en maatwerk

- Trend van ziekenhuis naar 'thuis' is doorgezet
- Diagnostiek, behandeling en monitoring in omgeving patient
- Oude onderscheid eerstelijns, tweedelijns en zorg thuis is vervaagd
- Kerntaak: beheersen chronische ziekte en beperken nadelige gevolgen
- Mensen met chronische ziekten kopen samen passende zorg in via 'coöperaties'



De uitdagingen voor de zorg thuis

Toekomstige zorg thuis begint nu!

# Naar een perspectiefvolle toekomst

## Nieuwe rol voor zorg thuis

- Van productiebedrijf (terug) naar Maatschappelijke gezondheidszorg
- Doelgroepen:
  - Mensen met chronisch aandoening die zelfstandig willen functioneren
  - Mensen met blijvende beperkingen die, eventueel met hulp, nog zelfstandig wonen
  - Zorg voor mensen met beperkingen die doorgaans niet zelfstandig kunnen wonen



# Mensen met een chronische ziekte meer zelfredzaam houden

- Andere aanpak
  - Meer accent op preventie, vroege opsporing, tijdige behandeling waardoor minder last van aandoening
  - Meer samenhang tussen op genezing en herstelgerichte medische zorg, verpleging thuis en ziekenverzorging

# Mensen met een chronische ziekte meer zelfredzaam houden

- Andere aanpak (vervolg)
  - Zorg thuis = vroege opsporing, preventie, meer educatie en coaching van zorgvrager en ondersteuning mantelzorg
  - Zorg chronische zieken georganiseerd vanuit 'chronisch zorg model', actief inspelen op ziekte en herstellen van vaardigheden en competenties waardoor patiënt zelfredzamer
- Multidisciplinaire verantwoordelijkheid
- Actieve betrokkenheid cliënt vanzelfsprekend
- Zorg thuis ondersteunt toegankelijke ICT, waarmee patiënten elkaar in 'communities' adviseren en steunen

# Mensen met een chronische ziekte meer zelfredzaam houden

- Ziekenhuiszorg aan huis
  - Minder ziekenhuiszorg, meer zorg thuis
- Diagnose en monitoring thuis (technologie)
- Specialisten, huisartsen, samen met thuisverpleegkundigen integrale zorg thuis (samenwerkingsverbanden in de wijk)
- Vroegtijdig problemen signaleren
- Helpen met ziekte om te gaan

# Mensen met een chronische ziekte meer zelfredzaam houden

- Nieuwe organisatievormen
  - Lokaal of regionale georganiseerde zorgnetwerken
- Wijkgerichte multidisciplinaire voorzieningen, brede basiszorg
- Arrangementen op snijvlak gezondheid, arbeid, sociale zekerheid

# Zorgvrager is regisseur

- Zorgvoucher
- Macht bij klant
- Klant is opdrachtgever



## Nieuwe zorgverleners

- Kan de vraag achter de vraag herkennen
- Kent mogelijkheid om techniek in te zetten voor betere persoonsgerichte zorg
- Toekomstige medewerkers zijn
  - Digitaal onderlegd
  - Houden van 'multi-tasking'
  - Kijken over grens van organisatie
  - Willen autonomie
  - Leveren breed aanbod (een functiedifferentiatie)
  - Nemen zelf beslissingen, betrekken mantelzorg en zorgen door naadloze samenwerking andere disciplines

## Samenvattend

Het oude denken: de vergrijzing slaat toe en het aantal chronisch zieken stijgt fors, terwijl arbeidskrachten schaars worden. De zorg wordt onbetaalbaar



Dus een doemscenario?



Nee, niet als we nieuwe wegen inslaan



Juist omdat zorgkosten te hoog worden, loont het om alternatieven te zoeken  
Dat is een bewezen wetmatigheid



Die alternatieven zijn al in opkomst. Denk aan een andere leefstijl, medische ontwikkelingen, technologie, anders wonen en nieuwe initiatieven binnen en buiten de zorg, ook als oplossing voor knelpunten op de arbeidsmarkt



De toekomst ziet er dus rooskleuriger uit dan velen denken



Blijft over de vraag: hoe komen we naar die toekomst en wat is daarvoor nodig?

# Management met lef, wil en visie

## Social media in primair proces gaat bestuurder te ver



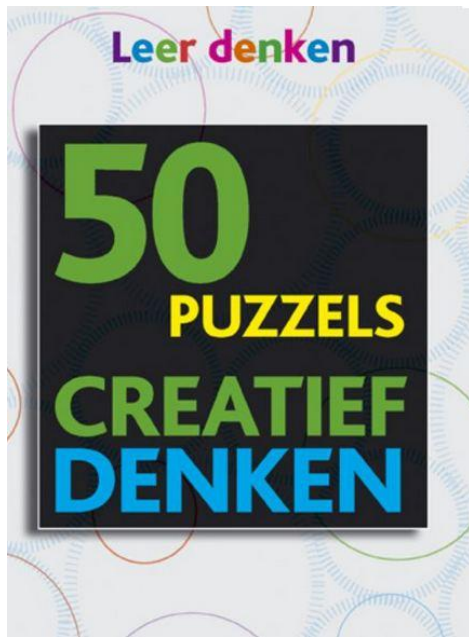
Zorgbestuurders en -managers maken in overgrote meerderheid gebruik van social media, maar social media blijken nog nauwelijks ingebed in het primaire proces van zorginstellingen. Wel zegt 65 procent social media te gebruiken als onderdeel van het communicatiebeleid van de eigen instelling. Dit blijkt uit een enquête die Skipr in samenwerking met de Convention Company heeft uitgevoerd.

# Professionals met lef, wil en visie

LEF

PROFESSIONAL

THINK  
OUTSIDE  
THE BOX



TOEKOMST  
MET VEEL  
VISIE GRAAG

*Loesje*



Het moet anders. Dus anders denken

[http://www.youtube.com/watch?v=FSIkjNaICsg&feature=player\\_detailpage](http://www.youtube.com/watch?v=FSIkjNaICsg&feature=player_detailpage)

Our mission

Making life easier for people  
with intimate healthcare needs

Our values

Closeness... to better understand

Passion... to make a difference

Respect and responsibility... to guide us

Our vision

Setting the global standard  
for listening and responding